

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 8 kor. Fél évre 4 kor. Negyed évre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fillér.
Megjelen minden vasárnap reggel.

Kiadóhivatal:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési és hirdetési díjak küldendők.
Nyilttér petit sora 60 fillér.

Magyar színészet — magyar közönség.

Végre tehát egy elsőrangú társulathoz jutott Csongrád. Sikerült helyet szorítani neki egy színkerületbe; ahol úgy látszik miként a legnagyobb tere fog nyilni annak, hogy a magyar drámai művészet jótekonyan hasson az eldurvult erkölcsökre. Viszont a színészetből is a magyartalan szellemet kiszoríthatják a magyar érzés és gondolatvilágból merített impressióknak hatásai.

Fájdalommal látjuk, hogy a magyar szellem erőteljes képviselőinek, akikben magyar lélek lakik, nincs meg a fővárosban az a közönség, amely élesztené bennük a magyar géniusz tűzét, lángját.

Itt meg lesz az a közönség.

Jó lesz tehát felhagyni az idegen divatoknak azzal az utánzásával, amelylyel a főváros közönsége gátat állít a magyar szellemnek. Viszont némely fővárosi színpadok izlése korrumpálja, lenyűgözi a magyar géniusz fejlődését a tehetségekben.

Ezeket előre bocsátjuk azzal,

hogy lépésről lépésre fogjuk követni a magyar alföldi színkerület működését — amelynek, úgy tudom, épen a kormánytól is jogos reménye van erősebb támogatást kérni, mivel nagy politikai hivatást teljesít a magyar művészet a magyar alföld népe közt. Mert tény, hogy az alföldi magyar színkerület létesítése egy nagy sikerű alkotása Festetics grófnak. Mi rendkívül sokat várunk ettől — mert 1000 év óta csak most jutott ahhoz a magyar szellem, hogy az előadó, az alkotó művészek, szín magyar nép közt otthont találjanak s épüljenek egymásután itt is templomai a magyar művészetnek.

Eddig csak a felvidéken, a határszéleken és a vegyes ajku népek között vannak ilyen templomok. Hogyan fejlődhetett volna a magyar géniusz ily viszonyok között, mikor nem volt meg a kellő közönsége, életfájának nem volt meg a kellő talaja?

Hogy mily nagy fontosságú a magyar művészetre az alföldi színkerület megalkotása, és a magyar templomok építése, mutatja az a körülmény, hogy Gárdonyi Géza,

illusztris költő, a legnagyobb rokonszenvenvel üdvözölte ez eszmét: gr. Festelich Andor országos színészeti felügyelő pedig egy templom építéséhez hajlandó nagyobb összeggel is hozzájárulni. A művészet templomai már politikai szempontból is elsőrendű kérdések a magyar alföldön. Most látszik a japánok példájából, hogy egy nemzetet nem lehet máról holnapra függetlenné, erőssé, hatalmassá tenni.

Nekünk is követnünk kell a japánok példáját, akik félszázad óta lassan dolgoznak azon, hogy közművelődésük, polgárosodásuk előre haladjon.

Ezt épen a művészet templomai a legnagyobb sikerrel tehetik, a vallás templomai mellett. Az iskoláknak pedig szívnemesítő hatását, a drámai művészet szebb alakban tolytatja: Debrecen, Miskolc szolgalelkű, tudatlan, paraszt magyarságából a színház csinált magyar polgárságot. Egy értelmes, öntudatos de emberbecsülő és független polgári osztályt, amelyet nem lehetne az orránál fogva vezetni mint az alföldi magyar parasztságot vezették. Mindebből csak azt akar-

TÁRCA

Az élet iskolája.

Megjelent a polg. fiu. isk. az 1903-904 évi értesítőben

Mióta a polgári iskolákat Eötvös József báró minisztersége alatt, Csengery Antal közoktatásügyi, akkor még minisiteri tanácsos Magyarországon életbe léptette, minduntalan felmerült a kérdés, hogy tulajdonképpen két középiskolával szemben mire jó ez a sokak által sem nem hal, sem nem húsnak csúfolt polgári iskola?

Az igazat megvallva azok ellen az érvek ellen, melyek a polgári két középiskolával, a gymnásiummal és reáliskolával szemben feleslegesnek mondják, elfogadható, hathatós ellenérveket a tanügyi írók ez ideig nem hoztak fel.

Igy p. o. a «Magyar Szó» a mult évben egész cikksorozatát hozott «Egy szerencsétlen iskola» cím alatt, melyben kézzelfogható adatokkal iparkodott bizonyítani, hogy a polgári iskola a mai szervezetével nem csak hogy felesleges intézmény, hanem káros is, amennyiben azok, akik apolg. iskolák IV-ik vagy VI-ik osztályát elvégzik, rosszabb körülmények

közé jutnak, mint ha csak az elemi iskola IV-ik osztályát végezték volna el, vagyis azt akarta a cikkíró bizonyítani, hogy az a tanuló, aki a polgári iskolában akár négy, akár hat évet tölt el, annyi évet lop el az életéből.

Hát sajnálattal kell bevallanom, hogy a nevezett lap cikkírójának nagy részben igaza van: A polgári iskola, amint ma szervezve van, fenn nem állhat, de meg amint ma szervezve van, annak a céljának, amely célra boldog emlékü Eötvös József báró és Csengery Antal létesítették, meg nem felel. Tény az, hogy a polgári iskola ma csakugyan sem nem hal, sem nem húsnak, mert úgy lebeg a két középiskola között, mint Mohamed koporsója.

Hát most az a kérdés, hogy miként kellene a polgári iskolákat szervezni? Miként kellene megvalósítani azt a tervet, hogy a polgári iskolák minden tekintetben megállják a helyüket és a polgári iskola ne célt tévesztett ifjakat bocsájtana ki karjai közül, hanem vagy úgy képezze, hogy az ifjú ki onnan kikerül akadálytalanul folytathatná tanulmányait akár az egyetemen, akár bármelyik felsőbb iskolán, vagy pedig egyenest az életnek ne-

velné, úgy, hogy aki a polgári iskola aká négy, akár hat osztályát elvégzi, tökéletes pálya végzett és az élet küzdelmeire megerősítve legyen?

Hát ezt csak úgy lehet elérni, ha a polgári iskolába a tanulót a gyakorlati életnek neveljük, kiküszöbölünk minden olyan tantárgyat, mely elvont és nem a gyakorlati életben alkalmazható elméletekkel foglalkozik.

Ne neveljen a polgári iskola sem szoba tulajdosokat sem a perazuson vágató költőket, szörszál-hasogató logikusokat, avagy politikus diplomatákat, hanem gyakorlati férfiakat, kitűnő és értelmes földművelőket, iparosokat, ügyes kereskedőket és jó gazdákat. Az elméleti tudományokból csak annyit sajátítson el a tanuló, amennyi csak éppen az általános műveltséghez megkívántatik. Önként következik tehát, hogy a polgári iskolákban, a legnagyobb súly helyezendő a mennyiség-tani, a természettudományi és a művészeti tantárgyak közül a szabadkézi és mértani rajz oktatására.

A természettudományokat úgy kell tanítani, hogy annak a tanuló az iskola falait elhagyva a gyakorlati életben hasz-

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer: **tüdőbetegségeknek, légszervek hurutus bajainál, ugymint idült bronchitis, számrhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánltatik.
Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban úvagenként 4. — kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alantli céggel legyen ellátva.
F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár Basel (Svájc).

juk kihozni, hogy mikor a magyar alföldi színi kerület műsorát megtekintettük, lelkesítő szavakkal kell üdvözölni a társulat összes tagjait, mert úgy látjuk hogy ők átvannak hatva nagy nemzeti hivatásuk tudatától.

Az a hivatásuk — műveltetni, polgárrá tenni a magyarságot s ezzel aztán önmagától megfog valósulni a magyar függetlenség ötszáz év óta hasztalanul, tétlenül várt eszméje.

Megint a pipa. A magyar-alföldi munkás nép annyira hozzá van szokva a dohányzáshoz, hogy inkább nem eszik, mint ne dohányoznék. A pipa annyira elmaradhatatlan szerszám, mint a kapa vagy a kasza. A pipa a magyar munkás száját akkor sem hagyja el: midőn a legszorgosabb munkáját végzi. Ugy áll ki a szájából akár a vadkan agyar. Pipázik a magyar alföldi munkás mikor kazalt rak, pipázik mikor nádtetőt ver, pipázik a szénás és szalmás szekér tetején, pipázik az istállóban, a szénás, szalmás padláson, a szénarakás és cséplés közben, forróságban szélben viharban, még talán pipázna a löporos raktárban, is ha ugyan megengednék. Ennek a féktelen és minden gyűlékony anyag közötti gondatlan pipázásnak minden évben megvan a szomorú következménye.

Egész falvak pusztulnak el a gondatlan pipázás következtében száz és száz ember megy tönkre évenként csak azért: mert a magyar alföldi munkás akkor sem veszi ki a pipát az agyara közül és akkor is gondatlanul bánik a tüzzel pipa gyújtás közben: midőn a legkisebb szikra ezreket juttathat koldúsbotra.

Gyermekkorunkban emlékezhetünk rá, hogy a cs. kir. szolgabírósi nyári és szelés időben kidoboltatta, hogy az utcán pipázni tilos. Azután meg azt is megtették, hogyha a t. polgártárs a szénás vagy szalmás szekér tetején avagy a tetőverés közben pipázott, hát a rendnek őrei leszólitották a magasból és olyan huszenötöt hegedültek el rajta a deresen, hogy tisztességesen megért ötvenet.

No, hát a t. hó 20-án ismét a pipa okozta azt, hogy 16 kispap és két cséplő szép tulajdonos szenvedett óriási kárt, mint ahogy újdonsági rovatunkban arról megemlékeztünk. Eppen azért itt lenne az ideje, hogy ezekkel a féktelen pipázókkal szemben éreztessék a törvény szigorát. Nem tudjuk, hogy van-e erre törvény vagy szabályrendelet, de ha nincs azonnal hozni kell, ha pedig van, hát akkor tessék ezt a mindenhol való féktelen és veszélyes

nát vehesse vagyis: az iskolában tanultakat az életben fennakadás nélkül alkalmazhassa.

En azt hiszem, hogy helyesen jártam el akkor: midőn a természetrajz tanításánál az általános rész befejezése után p. o. az állattanból azon állatok tanítására fektettem a legfőbb súlyt, melyek az iparban, a kereskedelemben és a gazdaságban fontosak, tehát azokra, melyek hasznosak és kártékonyak.

Hogy világosabban fejezzem ki magam, az említséknél nem csak, hogy egyenként megismerttettem a hasznos háziállatokat, hanem előadtam azoknak okoszerű tenyésztését, valamint a kártékonyak elleni védekezési eljárásokat.

A madarak tanításánál a háziszárnyasok tenyésztését és a mezőgazdaságra néve a hasznos madarak ismertetését és védelmét. A hullóknél is kizárólag a kártékony és veszedelmes valamint a mezőgazdaságra hasznosakat ismerttettem.

A kétélűeknél p. o. kiemelttem, hogy a békák közül mennyire kell kimélni a sokak által utált varangyosokat stb.

A halaknál előadtam, megismerttettem az okoszerű haltenyésztést.

Legnagyobb súlyt fektettem azonban a rovarokra, amennyiben nemcsak azokat a károkat adtam elő, miket a kártékony

pipázást a legszigoribban ellenőrizni a csendőrség és rendőrségnek; a hatóság pedig kérielhetetlenül büntesse.

Színház.

A magyar alföldi színi kerület színtársulata első előadását t. hó 16-án tartotta. Bayerlein nagyhatású drámájában, a Takarodóban mutatkozott be a társulat. A társulat a drámai szakban kiváló tehetségekkel bővelkedik. Ugy is illik, hogy a magyar alföldi színi kerületnek jeles drámai erőkből szervezett társulata legyen. Az előadás kitűnő volt, sőt egypár jelenete művészi magaslapon állott — az igazság, a pózolás nélkül való igazság léven a legnagyobb művészet.

Példával bizonyítom. Egyszer, a hegyalján, Verő György, Leszkay Bandi és színtársulatának néhány tagjával mulattunk — kártya és veszekedés nélkül. Verő Györgynek minden áron az volt a kívánsága, hogy egy hallgató nótát játszókat a cigány. Meg is próbálta a gondok, aztán rákezdte a primás, végre a cimbalmos is elő állott. Czfírázták a megveszekedett rossz izlés diktálta nótákat. Nem tetszett egyikünknek se . . . . Oda se hallgattunk. Elábrándoztunk azon, hogy mikor jön el majd az az idő, s milyen lesz majd az a magyar zene, a melyben igazság, egyszerűség, lélek lesz! . . . .

Amint így álmodoztunk, egyszer csak észre veszem, hogy aklarinétos egy sarokban húzodva, végtelenül szomorúan ül, és a szemét törőli egy rongyos zsebkendővel. Beszédbbe ereszkedtem vele, megmondta, hogy egyetlen fia jutott eszébe, akit nemrég temetett el . . . . s épen ez volt az ő notája . . . .

Aztán az öreg elkezdett játszani, s mi hallgattuk.

Soha életemben nem felejttem el sem én, sem jelen volt barátaim ezt a jelenetet, amely az igazság közvetlenségével úgy hatott ránk, mint egy isteni kinyilatkoztatás.

A Takarodó bemutatásáról szólva tehát el kell ismernem, hogy az összes szereplők a természetes egyszerűsége, az igazságra építettek feladataikat és sikerült is nekik egy kitűnő előadást bemutatni, amely a legnagyobb dicséretet megérdemli.

Klárka szerepét Gerőffi Lina — ki a kalocsai közönségnek kitüntettet kedvence volt, — játszotta meg. Művészi egyenlőség hangja, rokonszenves, kifejező arca, szinte ráutalják a magyar drámai művészetre, amelynek egykor még büszkesége lehet, mert erős intellektuális tehetsége ezzel biztat.

rovatok okoznak az embernek, hanem a kártékony rovarok fejlődését, tartózkodását és életmódját is ismerttettem. Előadtam, hogy miként lehet ellennük védekezni és irtani, sőt mitöbb azokat a szereket, azoknak a szereknek vegyi összetételét, készítési módját is megismerttettem.

A növénytan tanításánál nem csak a mezőgazdaságra hasznos növényeket ismerttettem, hanem az egészségre ártalmas és gazdaságra káros növényeket is előadtam. Megismerttettem a hasadó gombákat a penész gombákat: ez utóbbiak közül különösen a szőlő penész (peronospora viticola) és annak fejlődését, ellene való védekezést, a permetezést, a permetező szer elkészítését kezelését stb.

Nem akarok vele dicsekedni, de azt az eredményt elértem, hogy akármilyen rovárbetegség vagy akármilyen kártékony rovar lép fel, a földművelő nép felkeres és ki kéri a tanácsomat az ellennük való védekezés módjáról. Mert hiszen a tanulók azt amit tölem hallanak szüleiknek otthon elbeszélnek.

Igy gondolnám én a physika, a mértan, a mennyiségtan s a művészeti tantárgyak tanítását is keresztülvinni. Ezeknek a tantárgyaknak a tanításánál is

Balogh Arpád Volhardtmester nehez szerepét nagy tudással játszta meg, s végtelenül örvendünk, hogy a magyar drámai művészetnek ilyen jeles erőt mint Balogh és Szabó urakat tudta megnyerni, az igazgató az alföldi magyar színi kerület számára.

A magyar színi kerület fiatalabb gárdájának legjobb erőt közé tartoznak a dráma többi szereplői is, kivéve Halászt, aki csak ideiglenesen volt szerződötve, s aki sehogysem vált be a művészi csoportozatba.

Madás Pista a tisztizolga szerepéből és Acs Jóska Oneisz szerepéből pompás alakokat csináltak. Hebig kaplár szerepét Gyárfás Ödön alakította. Kár hogy nem kítast bele magát a rendkívül nagy gondot igénylő szerepbe. Mily fontos alkalma lehetett volna csinálni azokból a jelenetekből, mikor neki szó nélkül, arcjáték és mozdulatok által kell kifejezni a bensejében dúló vihart, holott arcjátéka olyan egyhangú volt akár a szép Nádyaé. Pedig Gyárfás, ha nem lenne utánzója a szép Nádynak — rövid idő alatt egyike lehetne a legjobb magyar színészeknek az újabb gárdában.

Vasárnap 17-én a Csikóst adták, Sziliget népszínművét. Az öreg csikós szerepét Kovács Sándor játszta meg, kissé fiatalos hévvel, de olyan jóízű humorral és magyarosan, mint hajdan Rethy bácsi akinek soha nem lesz párja ebben a szerepben.

Királyutczai művészek még megállani sem tudnak a színpadon magyarul. Kovácsnak minden mozdulata magyaros volt.

Andris bojtárt Gyárfás Ödön játszta meg. Azt a remek népdalt: »Ha látom a tergeteg elejét« szépen, nagy hatással énekelte el, s Palotay igazgatónak, mint karmesternek nagy érdeme, hogy fölismerte e népdalban a magyar zenei balladát, s ezt nem mint duhaj népdalt, hanem zene balladát tanította be. Solti Vilma, Rózi szerepében megérdemelte a sűrű tapsokat.

Héttón Nebánts virág, ez az elpusztíthatatlan szépségű operett került színre. Dacára hogy zóna előadás volt, a szereplők úgy kitétek magukért, mintha diszeledést tartottak volna. Kétségtelenül mulattatta őket is a bájos zenéjű, bohókás operette, a melynek sikere önmagában is ugyan, de a jó előadás még élvezhetőbbé teszi.

Az előadás pedig olyan kitűnő volt, hogy zavarba hozza az embert, kérdezvén, hogy Palotay direktor mért oly végtelenül szerény ember, aki zóna előadásban egy régi operettben mutat be nekünk egy olyan erős operette társulatot, melyben a legkisebb szerepeket elsőrendű tagok, kitűnő erők játszák.

A szereplők jelesül rászolgáltak a dicséretre s mondhatom, hogy vidéken alig

a legfőbb súlyt azokra a részekre kellene fektetni, melyek a gyakorlati életben alkalmaztatnak, szóval, kerülni minden elméleti dolgot, a melyekkel a tanulók ok nélkül megkínózzák, melynek gyakorlati értéke nincs.

A gyakorlati tantárgyak tanítása mellett, a testi nevelésre a tornászatra is nagyobb gondot kellene fordítani; mert az utóbbi időkben, különösen a szertornázás nagyon el van hanyagolva. Mái pedig a szertornázást sem szabad a gyakorlatok, közül kibagyni; mert a nyújtón, a karfán és kötélén való tornázás erősíti az izmokat. Ma már sok helyen, még az állami polgári iskoláknál is nem képesített egyének tanítják a tornát tehát ebből azt látjuk, hogy a tornára a test edzésre nem fektetnek kellő súlyt. Egészséges testben egészséges lélek: ezt a szent igazságot kétségbe vonni nem lehet. En p. o. oly nagy súlyt fektetnék a torna tanításra mint akár melyik életbevágó tantárgyra.

Neveljünk tehát az életnek! Tanítsunk olyan tantárgyakat és tanítsuk úgy, hogy azok elsajátításával a polgári iskolát végzett tanuló fennakadás nélkül mozoghasson a munkás társadalomban. Legyen a polgári iskola igazán az élet iskolája!

Eder János

látam a Nebántsvirág jobb előadását. Különösen jók voltak még a fejedelem aszszony szerepében P. Nagy Linda, Gáspár Anna, aki igen ügyes és temperamentumos Corinna volt a színpadon. A férfiakról csak a legnagyobb elismeréssel szólhatunk. Balog Árpád, Kovács, Gyárfás, Madas, Tábori remekeltek.

S mert Palotay igazgató végtelenül lelkiismeretes és szerény ember, ez a két tulajdonság társulatára is jótékonyan hat. Nagy szerep- kis szerep itt nem tesz különbséget: művészi ambíció és összetartás szerényekké teszi a valódi művészeket, a legkisebb szerepeket is elsőrendű tagok játsszák nem pedig statizták mint azt megszoktuk már állandóan a vidéki társulatoknál. Ha egyebet sem mondtam volna Palotay igazgató társulatáról, már ezzel is érthetővé tettem volna azt a nagy tetszést melylyel előadásait a közönség kíséri.

Mert jó ám ez a csongrádi magyar közönség, csak jó társulat legyen szeme előtt. Azelőtt p. o. a karzat hétköznap állandóan üres volt. Most minden előadászon zsúfolásig telve van, mert a magyar munkásban van ám igen finom érzék a költői szép iránt. Egy nagy színház építése tehát erkölcs-politikai szempontból sehol sincs inkább indokolva, mint itt Petőfi népénél, az alföldön, ahol eldurvult paraszt mi voltában a szegény munkás nép erkölcsének kiműveléséhez az egyház és az iskola nem bír elegendő eredményt felmutatni! Nem is csodálhatni, mikor még nem olv reg Hegyi Antal a templomban is ököl-lel hirdette a szelidség, a szívótság ígét. ...

De térjünk vissza az előadásra. A Nebántsvirágban a címszerepet Solti Vilma énekelte. Játékaról dicsérrel kell megemlékeznünk. Ami pedig énekét illeti, el lehet mondani, hogy hangvétele biztos, kiejtése hibátlan, formás. Sima, üde tiszta csengésű hangját pedig egész gyönyörködéssel hallgatta a közönség. Most élveztem először Hervei bájos zenéjét, ebben a rozoga szinkörben, a melynek akusztikája megbecsülhetetlen akkor, ha az énekesnek nincs hangja, de nagy veszteség a közönségre, ha az énekesnek van hangja.

Kedden 19-én a Cigánybáró, csütörtökön a Bob herceg operettek, Pénteken képzelt beteg, Molier vigjátéka kerültek színpadra.

Az előbbi két operette alkalmat szolgáltatott arra, hogy bemutathassa magát a társulat jeles tenoristája is Perényi Kálmán, aki Barinkay szerepében hatalmas csengésű nagy terjedelmű hangjával gyönyörködött a közönséget. Az előadást Palotay igazgató, mint karmester dirigálta, s a zenekar, bár nem sok tagja van, mégis egészen másként kíséri az éneket, mint a zongora.

Az énekkar különösen az első felvonás zárójelenetében natásos volt, mert gondosan betanulták.

Bob herceg f. hó 21-én telt ház előtt ment. Solti Vilma játéka művészi magaslaton állott. Lehetetlen, hogy dicséret nélkül hallgassunk Balog Árpádról, aki kiváló alakítást csinált Pompóniusz szerepéből, Feltűnő volt a karban egy fenomenális szép, mély, hang a legmélyebb basszus.

Szerda f. hó 20-ikán A csodagyermeket, egy bohózatot francia vigjátékot mutattak be a közönségnek.

A nagy és előkelő közönségnek ép- úgy tetszett mint a karzatnak ez a rettenetes bohóság, amelynek összes főszereplői valóban remekeltek. Gerőffi Ilona Elise Moulurey szerepében a szerelmes, de szigorú elvekkel bíró fiatal özvegyet a többi szereplők frivol alakjától eltérő bájos naivságával, nagy művészettel és még finomabb izléssel játszotta meg.

Diskrétebben megjátszani e bájosan naiv szerepet még kívánni sem lehet. Szacsvai Gilbert az orvos doktornak pénz ágens nejét, a nagy világi, komoly delnőt, kitűnő tonusban mutatta be.

Gáspár Anna pedig a komorna szerepében volt rendkívül kedves.

A férfiak is kitűnők voltak. Kovács

Sándor az építész szerepében, Balogh Árpád mint orvosi tudor és Madas Pista mint Nyuzó, városi ügyész kitűnő kabinet alakokat produkáltak. Sokan Lomnity és Madas közt tesznek összehasonlításokat — csak hogy Lomnity mindig örökké egy alak maradt aki most alakítani képtelen volt, holott Madas Pista gondolkodó színész, aki alakítani tud, csak meg kell figyelni, s majd észre fogják venni pár év múlva, valamelyik fővárosi színházban, hogy Madas Pista tehetséges, alkotó színész, nem pedig pojáca, mint a legtöbb komikus.

UJDONSÁGOK.

Kötelező villanyvilágítás. A Szentés és Vidéke című újság a következőkben emlékszik meg Csongrád város ama törekvéséről, hogy villanyvilágításhoz jusson. »A szomszédos Csongrádon abban fáradoznak most, hogy behozzák a villamos közvilágítást. Nevezetesen az az ideája Sohlya Gyula csongrádi főjegyzőnek, hogy a közvilágítási telepet állítsa fel maga a város, ez ellenében pedig hozza be szabályrendeletileg a kötelező villamvilágítást minden hajlékra nézve. Ha megmondjuk, hogy ilyen általános villamvilágítás behozatala mellett a tűzbiztosítási díjak okvetlenül tetemesen mérséklődnek, ugy ez az eszme nem is rossz mert ez olcsóbbá teszi a világítást is a tömeges fogyasztásnál fogva.

Egy tanító találmánya. Marton Géza hegyeshalmi (mindszenti) tanító már régtől foglalkozik egy baromfiköltő gép konstruálásával. A gépet a vázlat után hamarosan el is készítette, csak hogy mikor készen volt, akkor látta, hogy bizony ez a gép nem működött a kívánt eredménnyel. Ez azonban nem csüggesztette el a nevezett tanítót. Ugy vélekedik, hogy mint minden kezdetleges munkán, az ő gépén is sok módosítani való akad, sok fáradságos kutatás és kísérletezés után rá is jött mindarra, amit módosítani kellett s végre annyira sikerült a költő-gépet tökéletesíteni, hogy 15 esztendő tartamára most már szabadalmat is kapott rá. Az elmésen összeállított költőgéphez, mely nevelővel van felszerelve, csupán egy lámpaláng melege szükséges. El van látva ezenkívül a gép tojásfordítóval, önműködő hőszabályozó készülékkel és villamos csengővel. A gép kilesz állítva az augusztus 14—28-ka között Vásárhelyen rendezett gazdasági és ipari kiállításon, ahol gazdáinknak is alkalmuk lesz azt megtekinteni.

Kétségbejítő kilátások. Ha az ember vasárnaponként megfordul a nagyútcán, különösen akkor: midőn a nép zöme a templomból jön kifele, az embereken borongós kétségbejítő komolyságot vesz észre. Hát bizony nem is csoda: mert szomorú kilátásoknak nézünk elébe. A nagy szárazság már mindeat tönkre tett. A buzatermes csak a réti földekben mondható némileg kielégítőnek, még a felső földek gyenge fél termést sem adtak. A búzát pótló növények pedig már tökéletesen tönkre mentek. Bab, borsó nem lesz. Burgonya egészen tönkre ment, ugyanvira, hogy a piacon 4 fillérért 3 drb. galambtojás nagyságú burgonyát adnak. A kukoricza nagy része már annyira elpusztult, hogy azon már az eső sem segít. A szegény emberek nyakra-főre adják el malaczkáikat. Így p. u. az olyan malaczo, aminőt a májusi vásárban 10-12 frtért adtak el, ma szívesen oda adják 1 frt 60-2 frtért. A gyümölcs le hullt: mert a fa nedvezés hiányában képtelen táplálkozni. A szőlő jó nagy része már úgy össze aszott, hogy az eső sem képes kinevelni. Kevés buza, kevés árpa, semmi burgonya és kukoricza, de még takarmány sem lesz, hát akkor majd mit csinálnak a kis gazdák, de milyen inségnek néznek a szemébe a munkások? Mi lesz a télen, de hát még tavasz felé?

— **Megmérgezte magát.** Forgó Sándor nevelt lánya Gyovai Erzsike f. hó 18-án mérget ivott, de a gyors orvosi segély megmentette. Hogy mi vitte e végzetes tett elkövetésére, amikor kihalgatták nem akarta bevallani.

— **Tüzek.** Folyó hó 20-dikán Régner Gáspár gépe a Heringer féle tanyán csé- pelt. 4 óra felé az egyik asztag belülről kigyuladt. A tűz oly gyorsan terjedt, hogy mentésre egyáltalán gondolni sem lehetett. Elégett az összes a gazdák által oda hordott buza és gép is. Biztosítva nem volt semmi. Jó lesz ezt a szomorú esetet a gazdáknak megszüvelni, és a jövőben a természetét biztosítani.

Ugyancsak f. h. 21 dikén viradóra félkettőkor Bodor állatorvos háza teteje elégett. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

Folyó hó 11 dikén éjjel 11 órakor Viktor Farkas szőlőbeli kunyhója is meretlen okból leégett. 13 dikán pedig Turi Kis János tanyája égött le. Szőke Józsefnak a kilencesben 14 csomó buzája égött le, nagyon valószínű, hogy sok esetben a pipa az oka a sok tüzesetnek.

— **A Tiszából kimentett leányok.** F. hó 22-én Konkoly Róza 16 éves és Samu Erzsike 15 éves leányok a belváros tulsó végén fürdés közben olyan veszedelmes helyre tájáltak menni, hol a hullámok már elnyeléssel fenyegették őket. Szerencsére Katona András a veszedelmet észre vette és saját életének kockázatával kimentette őket.

— **Észak és kelet dél és nyugat ellen.**

Egrik fővárosi lap szerkesztősége az idej nagy szárazság okának kipuhatólása végett a budapesti meteorológiai intézet tudósaihoz fordult ott azonban kellő felvilágosítást nem nyerhetett, amennyiben annak okát azzal magyarázták ki, hogy ilyen szárazság az országban már több ízben is előfordult. Hát ha valaki hosszabb idő óta megfigyelte az időjárását azt tapasztalta, hogy a szárazságot rendszerint a szelek iránya szokta előidézni: midőn nyáron át északi és keleti szelek az uralkodók, hát olyankor rendszeren nagy szárazságok vannak mert nyáron tartós esőt észak és keletfelől nem kapunk csakis futó záporokat. Ezt a körülményt sohasem lehetett oly világosan tapasztalni, mint éppen az idej szárazságban. Az északi és keleti légáramlatok folyton küzdenek és le is győzik a déli és nyugati légáramlatokat. Így naponként észlelhetjük, hogy egypár óra hosszáig tartó déli vagy nyugati szél után bekövetkezik a borulás, azonban alig borult be a nyugati vagy déli látóhatár hirtelen újszólán parancsszóra megváltozik a szél iránya: kelet vagy északfelől és az égboltozt ismét derűt, felleg mentes lesz. Tehát míg tartós déli vagy nyugati szelek nem lesznek addig esőt ne is várjunk.

Szerkesztői üzenetek.

Azt kérdezi ön, hogy ösmerjük e Palotay Antalt s miért mellőzték a többi színigazgatókat a kerület szervezésénél? Szívesen megfellelünk. Tudja meg tehát, hogy nagysalomjai Palotai Pajor Antal annak a híres Nagysalomjai Palotai Pajor Istvánnak a fia, aki Cegléd városának 50 ezer forintot hagyományozott közművelődési célokra, s kinek arcképét mai napig is ott láthatja Cegléd város közgyűlési termében. Palotay hazafias missiót akarván így teljesíteni, a kerület örvendett, hogy egy ilyen derék magyar embert kapott.

Felelős szerkesztő: **Eder János.**
Társzerkesztő: **Holló Adolf.**
Kiadólaptulajdonos: **Weisz Márk.**

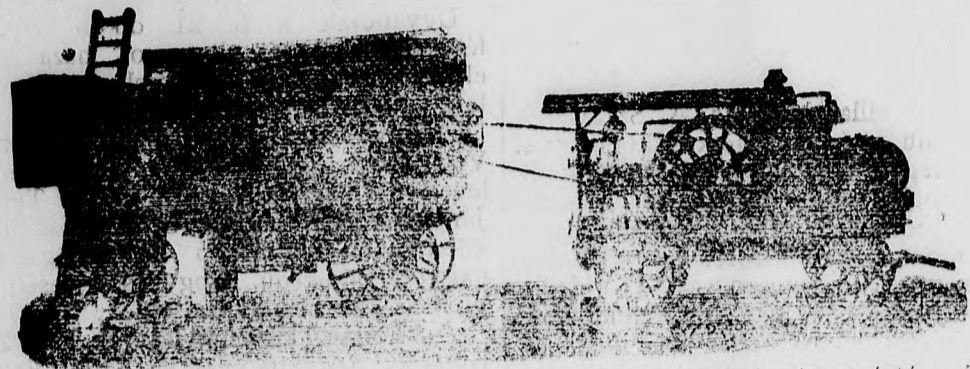
Cserét keres a jövő tanévre

Steibl Miklós igazgató tanító Kis Jécsáról (Torontál megye) 2 kis leányát 11 és 12 évesek a jövő tanévre cserébe adja. Szíves ajánlatok a fenti címre kéretnek. Ugy szintén keres több gazdálkodó cserét. Ebben az ügyben ugyancsak Steibl Miklós igazgató tanító készséggel ad felvilágosítást.

„MAYER“ gépgyár

vas- és fémtöredék részvény-társaság **SZOMBATHELY.**
Raktár: Budapest, V., Lipót-körút 15.

Készít mindennemű **Gazdasági gépeket,** kitűnő szerkezetű **Benzin- és szivó-gmotorokat** 2-50 lóerőig.
Benzin-motoros cséplőkészletek.
Legolcsóbb üzem! **Tűzveszély kizárva!**

Műmépítészet: Új hengerszékek, minden a szakmában vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.
Különlegességek: Legújabb szerkezetű csavaros és szabad. víznyomású borsajtók.
Osborne D. M. féle világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyarországi kizárólagos képviselősege.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kivánatra minden szükségletre külön költségvetés

Ne vegyen senki
HANGSZERT,
mig

Reményi Mihály

mű-hangszerész

Legújult lecs árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik

Budapestről

Király-utca 44/l. sz.

Jurgó János

Órási: gyári raktár: Wien III/4. Rennweg Nr. 75/B.

Levelezőlap elegendő hogy gazdagon illusztrált árjegyzékemet ingyen és bérmentve megkaphassa, olcsó bevásárlás céljából. Az üzleti eljárás szigorúan tisztességes, rászédés teljesen kizárva.

Órajavítási műhely

Mindennemű zsebróza új rugó behelyezése 40 kr. Minden vásárolt vagy javított óráért kezességet vállalok. Kivenet a nagy árjegyzékéből;
7787. sz. legolcsóbb, legjobb strapacóra
munkékban 36 órai járással . . . . . ftt 2.10
8039. sz. valódi ezüst páncéllánc 15 gr. „ 1.—
7858. sz. ezüst remontor dupla fedelű „ 8.—
8989. sz. ingóra tömővel, 2 súlyal . . . . . „11.50
180 cm. magas . . . . . „ 1.50
7939. sz. jó eltesztő óra . . . . . „ 1.50
Szíveskedjek levelem és házánom pontosan figyelni.

SCHOTTOLA ERNŐ

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 2. SZÁM.

A küszöbön levő permetezési idényre ajánlok:

Simplex-, Urania- és Vermorel-
permetező,

„Egyszerűség“ szénkénegező
Acetylen molylámpa

Molyfecskező

és minden a szőlészet és pincészetekhez szükséges anyagok és eszközök.

Kimerítő árjegyzékét ingyen és bérmentve küldök.

Új fakeskedés.

Koncz József

gépész tudatja a t. közönséggel, hogy a félegyházi-utcában a saját hazában fakeskedést nyitott és az első rendű bükk fának ölit 28 koronáért, métermázsáját pedig 2 kor. 20 fill. házhoz szállítva árusítja, továbbá értesíti a t. gazda közönséget, hogy csépléshez való Tatai brigetszén állandóan

nála kapható.

Kéri a t. közönség szíves pártfogását.

A hölgy világ
részére!

Védjegy. Minden t. hölgy saját maga minden divat szerint fáradtság nélkül készítheti ruháját a **GUSCHELBAUER ANTAL-féle szabályozható**

Női derék szabászati készülék

segélyével, anélkül, szabászati rajzot megtanult volna. Eme készülék minden testalkat részére szabályozható. Akadémian vizsgáztam. Számos elismerő levelet kaptam minden országból. Minden államban törvényileg védve és szabadalmazva.

Egy készülék ára 3 korona utánvét mellett.

Guschelbauer Antal, Sopron és E. Drechsler, Bécs VI., Liniengasse 18. sz. főraktár és szállítás egész Európára.

Képviselők minden helységben kerestetnek. Prospectust ingyen küldünk.